

Notits om konsekvenserne for arbejdspladser i Danmark og for danske eksportindtægter af et bortfald af landbrugsstøtten

Hansen, Jens

Publication date:
2007

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):

Hansen, J. (2007). Notits om konsekvenserne for arbejdspladser i Danmark og for danske eksportindtægter af et bortfald af landbrugsstøtten. Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Universitet.

Notits om konsekvenserne for arbejdspladser i Danmark og for danske eksportindtægter af et bortfald af landbrugsstøtten

Nærværende notits er udarbejdet på anmodning fra Fødevarerministeriet til Fødevarøkonomisk Institut om at besvare nedenstående spørgsmål, som er stillet i forbindelse med 1. behandling af lovforslag til lov om udvikling af landdistrikter.

”Hvad ville konsekvenserne være for antallet af arbejdspladser i Danmark og for de danske eksportindtægter, hvis landbrugsstøtten bortfaldt.”

I besvarelsen er det forudsat, at der tænkes på en isoleret dansk afskaffelse af landbrugsstøtten, selv om det af juridiske grunde næppe ville være muligt.

Svar

Efter 2003-reformen af EU's landbrugspolitik består landbrugsstøtten fortrinsvis af to dele, nemlig den produktionsuafhængige (”afkoblede”) enkeltbetaling samt af forskellige former for prisstøtte – navnlig til sukkerroer, stivelseskartofler, oksekød og mælk.

Enkeltbetalingen

Enkeltbetalingen, som langt de fleste jordbrugsbedrifter modtager, er som hovedregel uafhængig af bedriftens produktion. Dog er det en forudsætning, at det areal, der ligger til grund for den årlige udbetaling, forbliver i landbrugssektoren og holdes i god landbrugs- og miljømæssig stand. Det forhold, at enkeltbetalingen er uafhængig af bedriftens produktion, betyder, at ordningen kun i ringe grad påvirker økonomien i selve produktionen, og at ordningen derfor kun påvirker produktionen **direkte** i mindre omfang. Den direkte påvirkning skyldes arealkravet, da dette krav medvirker til at bevare landbrugsjorden inden for landbrugssektoren, hvilket har en - formodentlig mindre - positiv effekt både på plante- og husdyrproduktionen.

Imidlertid er enkeltbetalingen af ganske stor betydning både for landbrugets indtjening og for priserne på landbrugsejendomme, hvorfor en øjeblikkelig afskaffelse af ordningen ville resultere i en finansiel krise i dansk landbrug, hvilket indirekte ville påvirke erhvervets investeringer og hermed produktionen, beskæftigelsen og eksporten. (En aftrapning af enkelt-

betalingen over en lang årrække ville derimod næppe føre til så store negative konsekvenser.)

Ifølge FOI's rapport "Landbrugets økonomi 2006" forventes bedriftens resultat efter finansielle poster for plante-, kvæg og svinebrug med 2 helårsarbejdere og derover at beløbe sig til henholdsvis 124.000 kr., 337.000 kr. og 373.000 kr. i gennemsnit pr. bedrift i 2006, mens enkeltbetalingen vedrørende betalingsrettigheder/arealer i selveje skønsmæssigt anslået beløber sig til henholdsvis 376.000 kr., 360.000 kr. og 243.000 kr. pr. bedrift, jf. nedenstående tabel. Selv om det er landmanden/forpagteren, der modtager enkeltbetaling fra forpagtede betalingsrettigheder/arealer, ville det blive ejeren af disse aktiver, der mistede den pågældende indtægt, da den samlede forpagtningsafgift måtte forventes at falde med et beløb, svarende til enkeltbetalingen fra de forpagtede rettigheder.

Uden enkeltbetaling kan resultatet efter finansielle poster opgøres til henholdsvis -252.000 kr., -23.000 kr. og 130.000 kr. pr. bedrift i 2006 for de pågældende forholdsvis store landbrug. For landbrug med 1-2 helårsarbejdere er indtjeningen efter finansielle poster almindeligvis noget mindre end for de større landbrug, og det samme gælder den negative effekt af enkeltbetalingens bortfald.

Det skal endvidere bemærkes, at landbrugets indtjening lå på et højt niveau i 2006 sammenlignet både med de foregående fire år og med den forventede indtjening i 2007. Konklusionen er således, at en afskaffelse af enkeltbetalingen ville indebære en voldsom forringelse af landbrugets indtjening.

Som følge af arealkravet er de årlige enkeltbetalinger kapitaliseret i priserne på landbrugsjord samt i mindre omfang i markedspriserne på betalingsrettigheder. Den kapitaliserede værdi af de årlige enkeltbetalinger og hermed den negative effekt af ordningens bortfald på ejendomspriserne afhænger af landmændenes forventninger til de fremtidige enkeltbetalinger. Imidlertid kan de ganske høje priser på landbrugsejendomme vanskeligt forklares, med mindre man antager, at landmændene regner med nogenlunde uændrede enkeltbetalinger i fremtiden. Under denne forudsætning samt ved anvendelse af en nominel kalkulationsrente på 6 pct. kan den samlede kapitaliserede værdi af de årlige enkeltbetalinger opgøres til ca. 123 mia. kr., hvilket svarer til ca. 46.000 kr. pr. ha landbrugsjord. Af dette beløb er langt størstedelen som nævnt kapitaliseret i priserne på landbrugsjord, mens den resterende del er kapitaliseret i priserne på betalingsrettigheder. Et bortfald af enkeltbetalingen ville således gøre alle betalingsrettigheder værdiløse samt føre til betydelige fald i priserne på landbrugsejendomme.

Til sammenligning med ovennævnte beregninger kan nævnes, at prisen for landbrugsejendomme med 15-60 ha omsat i almindelig fri handel udgjorde 172.000 kr. i gennemsnit pr. ha i første halvår 2006 og for ejendomme med 60 ha og derover 167.000 kr. pr. ha.

Konklusionen er, at et bortfald af enkeltbetalingen ville have en voldsom negativ effekt på bedrifternes indtjening efter finansielle poster samt en markant negativ påvirkning af ejendomspriserne, og at bortfaldet ville resultere i en ganske alvorlig finansiell krise med et stort antal tvangsauktioner og med betydelige forringelser af erhvervets lånemuligheder til følge. Som resultat heraf ville landbrugets investeringer falde betragteligt - især på kortere sigt - hvilket ville medføre en nedgang i produktionen og beskæftigelsen både i det primære landbrug og i erhvervets forsynings- og forarbejdningssektorer og hermed også i landbrugs-eksporten. På længere sigt ville virkningerne af enkeltbetalingens bortfald være mindre, da enkeltbetalingen som nævnt kun påvirker økonomien i selve produktionen i mindre grad.

I det primære landbrug og gartneri samt i de tilknyttede forsynings- og forarbejdningssektorer udgjorde den samlede beskæftigelse, inklusive egen arbejdskraft, ca. 150.000 i 2005 - udtrykt i antal fuldtidsbeskæftigede, jf. Landbrugets økonomi 2006, mens landbrugseksporten, inklusive eksportrestitutioner, beløb sig til ca. 56 mia. kr., jf. Dansk landbrug i tal – Landøkonomisk Oversigt fra Dansk Landbrug.

Et bortfald af enkeltbetalingen ville uden tvivl resultere i en ikke ubetydelig kortsigtet nedgang i sektorens produktion, beskæftigelse og eksport, hvilket dog delvis måtte forventes opvejet af fremgang inden for andre sektorer. En mere præcis angivelse af den kortsigtede nedgang i den samlede beskæftigelse og den samlede eksport er ikke mulig.

Prisstøtten

EU's landbrugspolitik omfatter et fælles marked for landbrugsprodukter uden begrænsninger af eksport- og import mellem medlemslandene og med fælles toldmure ved import af landbrugsprodukter fra tredjelande. En isoleret dansk afskaffelse af prisstøtten er derfor vanskelig at forestille sig, men måtte vel indebære, at dansk landbrug ville blive holdt uden for det fælles marked og således blive udsat for konkurrence på verdensmarkedsvilkår, dvs. konkurrence fra støttet landbrugsproduktion bl.a. fra de øvrige EU-lande. Afskaffelsen af prisstøtten ville givetvis medføre en betragtelig nedgang i sektorens produktion, beskæftigelse og eksport – formodentlig især for sukker, kartoffelstivelse, oksekød samt mejeriprodukter – ikke blot på kort sigt, men også på langt sigt. En mere præcis kvantificering af disse negative konsekvenser af prisstøttens bortfald er heller ikke mulig.

Forventet resultat fra landbrugsbedriften efter finansielle poster¹⁾ for bedrifter med 2 hel-årsarbejdere og herover i 2006, kr. pr. bedrift

	Plantebrug	Kvægbrug	Svinebrug
Resultat efter finansielle poster	124.000	337.000	373.000
Enkeltbetaling vedrørende jord i selveje ²⁾	376.000	360.000	243.000
Resultat efter fradrag (bortfald) af enkeltbetaling	-252.000	-23.000	130.000

1. Landbrugsbedriftens resultat efter finansielle poster er det beløb, der er tilbage af produktionsværdien og landbrugsstøtten til at aflønne brugerfamilien for dens arbejdsindsats i bedriften samt til at forrente egenkapitalen, efter at alle andre omkostninger er afholdt.
2. Skønsmæssige fastsat på grundlag af bl.a. fordelingen af arealet på selveje og forpagtning.

Kilde: Landbrugets Økonomi 2006. Fødevarøkonomisk Institut.